

Source : **มติชนสุดสัปดาห์**

Date : 24 ต.ค. 2551 Page : **44**

No : **51526621**

อาหารสมอง

วีรกร ศรีเศศ

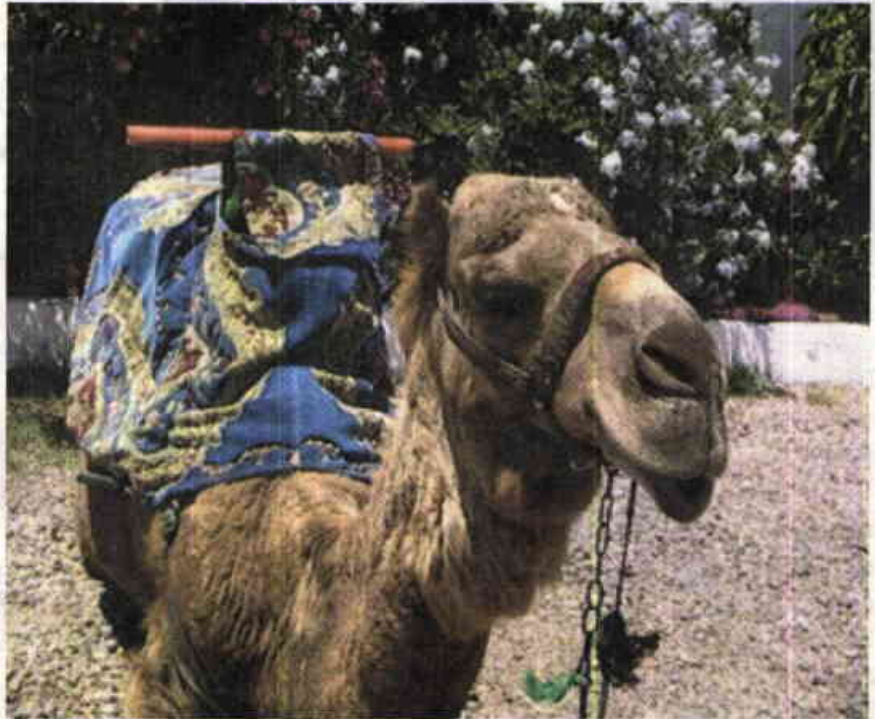
อูฐคือสิ่งห้ทะเลทราย

อูฐ ใช้งานทุกชนิดล้วนมีบุญคุณแก่มนุษย์ด้วยกันทั้งนั้น ไม่ว่าจะเป็นวัว ควาย หมากแมว ช้าง ลิง อูฐ ฯลฯ อย่างไรก็ตาม อูฐนั้นมีลักษณะพิเศษในการรับใช้มนุษย์อย่างแตกต่างจากสัตว์อื่นอย่างน่าสนใจ

เมื่อนึกถึงอูฐทุกคนจะนึกถึงทะเลทรายและคนอาหรับและอาจคิดว่าอูฐมีที่มาจากแถบตะวันออกกลาง ความจริงก็คือถิ่นที่อยู่ดั้งเดิมของมันคือทวีปอเมริกาเหนือ มนุษย์นำมันมาใช้งานเป็นเวลาประมาณ 4,000 ปีแล้ว อาหรับเพิ่งใช้อูฐกันแพร่หลายในภายหลัง

อูฐมี 2 พันธุ์คือพันธุ์มีโหนกเดียว (Dromedary) หรืออูฐอาหรับ กับพันธุ์มีสองโหนก (Bactrian) ปัจจุบันพันธุ์แรกมีจำนวนประมาณ 14 ล้านตัว ส่วนใหญ่อยู่ในแอฟริกาตะวันออกกลางและออสเตรเลีย พันธุ์สองโหนกมีจำนวนประมาณ 1.4 ล้านตัวอยู่ในแถบจีน มองโกเลีย ฯลฯ

อูฐโตเต็มที่สูงประมาณ 1.85 เมตรหากวัดถึงบ่า และถ้าวัดถึงยอดโหนกต้องบวกเข้าไปอีก 75 เซนติเมตร

น้ำจิ้มอาหารสมอง

"If grace, wisdom and beauty are given to you, pride all alone can tarnish all these qualities when added to them".

ถ้ามีความสง่างาม ปัญญา และความงามอยู่แล้ว หากเอาความภาคภูมิใจเพียงอย่างเดียวเข้าไปรวมด้วย ก็สามารถลดคุณค่าของคุณลักษณะที่มีลงได้

ข้อความจารึกเป็นภาษาละติน
ในปีอมปรการ (อายุ 1,000 ปี)
ชื่อ Le Crac Des Chevaliers
ในประเทศซีเรีย

อูฐเป็นสัตว์ยอดอดทน วิ่งได้เร็วถึง 65 กิโลเมตร/ชั่วโมง และเดินได้เร็วในความเร็วคงที่ถึง 40 กิโลเมตรต่อชั่วโมง กินอาหารได้เกือบทุกอย่างตั้งแต่ใบไม้แห้ง วัชพืช พืชในทะเลทราย (ไม่ว่ามีหนามอย่างไรมันก็กินได้สบายมาก) ปลา เนื้อสัตว์ หนังสัตว์หรือแม้แต่เต็นท์ที่ปัก

มันสามารถมีชีวิตอยู่ได้โดยไม่กินน้ำเป็นเดือนหากเป็นหน้าหนาว (ยอดไม้ที่กินมีความชื้นมากกว่าปกติ) ปริมาณน้ำที่กินแปรผันตามอุณหภูมิและฤดูกาล อูฐต้องการน้ำน้อยมากในแต่ละวัน เนื่องจากได้ความชื้นจากอาหารและสามารถเก็บน้ำไว้ในร่างกายได้ดีมาก เนื่องจากมันแทบไม่มีเหงื่อและน้ำระเหยออกจากร่างกายได้น้อยมาก

อุณหภูมิของร่างกายอูฐเปลี่ยนแปลงจาก 34°C ในเวลากลางคืนถึง 41°C ในเวลากลางวัน และเมื่ออุณหภูมิสูงกว่านี้เท่านั้นมันจึงจะมีเหงื่อออกมา ซึ่งไม่บ่อยนักที่จะมีอุณหภูมิสูงขนาดนั้น ลักษณะเช่นนี้ทำให้มันเก็บน้ำไว้ในร่างกายได้ถึงวันละ 5 ลิตร ไตและลำไส้ของมันทำงานอย่างมีประสิทธิภาพสูงยิ่งในการรักษาน้ำไว้ ฉี่ของมันข้นเหมือนน้ำเชื่อม และมูลของมันแห้งขนาดใช้เป็นเชื้อไฟได้เลย

ด้วยลักษณะพิเศษเช่นนี้มันจึงเหมาะต่อการใช้งานในทะเลทรายอย่างยิ่ง นับเป็นเวลาพันๆ ปีที่มันถูกใช้งานแบบขนสินค้าไม่ว่าจะเป็นผ้าไหม เพชรพลอย ไข่มุก เครื่องเทศ อาหาร ฯลฯ เดินในทะเลทรายโดยเฉพาะตามเส้นทางสายไหม (Silk Road) ที่เชื่อมต่อจากส่วนต่างๆ ในจีน อินเดีย เอเชียกลาง ไปยังดินแดนแถบทะเลเมดิเตอร์เรเนียน รวมระยะทางกว่า 8,000 กิโลเมตร (หนึ่งกองทัพอูฐไม่ได้เดินทางทั้งเส้นทาง หากมีการรับสินค้ากันเป็นช่วงๆ ไป) การค้าบนเส้นทางสายไหมนี้เป็นปัจจัย

สำคัญในการสร้างวัฒนธรรมที่ยิ่งใหญ่ ไม่ว่าจะเป็นอินเดีย อียิปต์ เปอร์เซีย อาราเบีย โรม หรือไบแซนเทียม ฯลฯ

อูฐมีบทบาทสำคัญยิ่งในการเป็นพาหนะนำข่าวสาร ความรู้ มิตรไมตรี เทคโนโลยี ฯลฯ ถึงสังคมมนุษย์ที่อยู่ห่างไกลกันนับพันๆ กิโลเมตรเป็นเวลานานนับพันปี

มีนักประวัติศาสตร์ตั้งข้อสังเกตว่าเรือเดินทางไปในมหาสมุทรได้ฉันใด อูฐก็สามารถเดินทางเสมือนเรือลำน้อยล่องลอยไปในทะเลทรายที่มีพื้นที่ยาวจดกันนับเป็นพันกิโลเมตรตั้งแต่แอฟริกาจดจีนตอนกลางได้ฉันนั้น

ในช่วงเวลา 4-5 คริสต์ศวรรษแรก รถลากรถเข็นขนสินค้า หายไปจากการใช้ไม้ไผ่เพราะไม่มีถนนที่ดี (มี Royal Road ของพวกเปอร์เซียและ Roman Roads ที่ยาวนับเป็นพันกิโลเมตรให้วิ่ง) หากแต่อูฐเข้ามาแข่งกับล้อจนล้อพายแพ้ไประยะหนึ่ง

อูฐเดินได้วันละประมาณ 32 กิโลเมตรโดยเดินในเวลาก่อนรุ่งเช้าถึงใกล้เที่ยงเป็นเวลานับอาทิตย์ต่อเนื่องกัน อูฐตัวหนึ่งแบกน้ำหนักได้หนักถึง 150-200 กิโลกรัม เป็นเวลา 8 ชั่วโมง กินน้ำมากที่สุดครั้งหนึ่งได้ 80 ลิตร (อาหรับพื้นเมืองที่อยู่ในทะเลทรายอย่างไม่มีหลักแหล่งแน่นอนที่เรียกว่า Bedouin มักร้องเพลงไปด้วยเวลาอูฐกินน้ำ เพราะเชื่อว่าจะทำให้อูฐกินน้ำได้เต็มที่) ปกติจะให้อูฐกินน้ำทุกๆ 3 วัน

น้ำที่กินเข้าไปมากนี้ไม่ได้ไปอยู่ที่ไหนหากอยู่ในช่องว่างในกระเพาะที่ไม่ไปปะปนกับอาหาร ไทหนักของมันนั่นคือแหล่งสะสมไขมัน ซึ่งสามารถแปลเปลี่ยนเป็นน้ำและพลังงาน อูฐสามารถสูญเสียของเหลวจากร่างกายได้ถึงร้อยละ 75 โดยเลือดก็ยังไม่เหือดแห้ง อดทนของมันจึงถูกนำมาใช้ในการรบด้วย (มันนั้นเกลียดกลิ่นอูฐเป็นอย่างยิ่ง พฤติกรรมของมันจะเปลี่ยนไปโดยยากแก่การควบคุมเมื่อได้

กลืนอูฐ)

นมอูฐเป็นอาหารหลักของเหล่า Bedouin เพราะมีไขมันและโปรตีนมากกว่านมวัวโดยเฉลี่ยยากกว่ามาก ปัจจุบันมีการเอาไปทำเนยและเนยแข็งเชิงการค้าเนื่องจากมีระดับคอเลสเตอรอลต่ำ นมอูฐก็เป็นอาหารที่กินกันมานานร้อยปีโดยเฉพาะนมอูฐ (อูฐท้อง 13 เดือน มีลูกครั้งละ 1 ตัวจะอยู่กับแม่นานนับปี หากลูกตายไปมันจะแสดงอาการเศร้าสร้อยจนต้องหลอกมันด้วยการสร้างหุ่นที่หุ้มด้วยหนังลูกของมัน)

อูฐมีอายุยืนประมาณ 40-50 ปี โตเต็มที่เพื่อใช้งานเมื่ออายุ 5 ปี มันจึงมีอายุใช้งานยาวนาน (ปีหนึ่งทำงาน 6 เดือนเพื่อไม่ให้ตายก่อนวัยอันควร) กินอาหารและน้ำก็น้อยมาก

เมื่อเทียบกับน้ำหนักของมัน นิสัยก็ไม่ดุร้ายถึงแม้จะกัดและเตะเป็น และคาดคะเนพฤติกรรมได้ไม่ยากนัก แต่ก็ป็นสัตว์ที่เรียกว่าเชื่องมากเมื่อเทียบกับสัตว์ใช้งานอื่นๆ

ในออสเตรเลียมีอูฐป่าพันธุ์โทนกเดียวอยู่ถึง 150,000-200,000 ตัว โดยนำเข้ามาครั้งแรกใน ค.ศ 1840 และเมื่อเลิกใช้งานเมื่อรถยนต์เป็นที่นิยมก็ปล่อยเข้าทะเลทรายชายฝั่งเพิ่มขึ้น

ปัจจุบันออสเตรเลียผลิตอูฐพันธุ์ดีเป็นสินค้าส่งออกไปตะวันออกกลางเพื่อไว้ใช้วิ่งแข่งเนื่องจากเป็นกีฬาอดฮิตคล้ายกับม้าแข่ง คงจะหาสัตว์เศรษฐกิจชั้นยอดเยี่ยงอูฐได้ยากถึงแม้จะมีบุญคุณกับมนุษย์ แต่คนไทยกลับเรียกคนเสียการพนันหมดตัวกลับบ้านอย่างน่าเจ็บใจว่า "ขี้จูกกลับบ้าน"

คนอะไรช่างไม่นึกถึงบุญคุณกันบ้างเลย ●

เรื่องเคียงอาหารสมอง

มี

หลายเรื่องน่ารู้เกี่ยวกับอูฐ

- ปกติอูฐออกลูกตัวเดียวแต่บางครั้งเป็นแฝดก็มีหลังจากอยู่ในท้องแม่นาน 13 เดือน
- อูฐชอบนอนกลิ้งในฝุ่น และมีกมที่ที่อูฐชอบเป็นการเฉพาะและชอบที่จะนอนยกขาขึ้น บางครั้งหลายๆ ตัวก็มากลึงด้วยกัน เชื่อกันว่าการทำเช่นนี้ทำให้ผ่อนคลายความเมื่อยล้าของข้อกระดูกทั้งหลายโดยเฉพาะที่ขา
- อูฐอ่อนมากในเรื่องการเห็นหรือได้กลิ่นอาหารและน้ำ บางครั้งอยู่ข้างหน้าก็มองไม่เห็นเจ้าของต้องจูงให้ไปถึงแหล่งอาหาร และเมื่อมันหลงทางก็ไม่ว่าหลงทาง จะเดินหลงวนไปตามในเส้นทางเก่าจนเจ้าของต้องไปตามจูงกลับมา
- มันร้องบ่นเวลาที่ต้องแบกน้ำหนักเกินไป แต่ก็ยอมทนเพราะเป็นสัตว์เชื่องถึงแม้บ่อยครั้งจะคาดคะเนพฤติกรรมไม่ได้ง่ายนักก็ตาม ไม่อาจจะฝึกหัดอูฐได้มากนักเหมือนม้า ลา หรือสุนัขเนื่องจากไม่ค่อยสนใจการฝึกสอน
- อูฐชอบอยู่ด้วยกัน ไปไหนก็ไปด้วยกัน และเป็นสัตว์ค่อนข้างขี้กลัวเมื่อเปรียบเทียบกับสัตว์อื่นที่มีขนาดเดียวกัน อย่างไรก็ตามในกรณีที่ต้องเดินผ่านที่อันตราย เช่น ข้ามสะพาน ถ้าตัวแรกยอมเดินแล้ว ตัวที่ตามมาข้างหลังจะยอมเดินตามกันหมด
- ถือได้ว่าอูฐเป็น "เครื่องจักร" ที่มีคุณค่าสูง เป็นทุนและสินทรัพย์ที่มีค่าอย่างยิ่งของเหล่าผู้เดินทางและอาศัยอยู่ในทะเลทรายมานับพันปี